

SGI-skydd under helgdagar

Försäkringskassans ställningstagande

Om sista dagen för ett SGI-skydd infaller på en fredag eller dag före en helgdag, så ska den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) anses vara skyddad till nästkommande vardag. Med vardag menas en veckodag som är antingen måndag, tisdag, onsdag, torsdag eller fredag och som inte är en helgdag enligt 1 § lagen (1989:253) om allmänna helgdagar.

Bakgrund och överväganden

Varför behövs ett rättsligt ställningstagande?

Enligt huvudregeln i socialförsäkringssystemet är rätten till SGI beroende av faktisk arbetsinkomst. När arbetsinkomsten upphör, upphör som regel också rätten till SGI. För att motverka orimliga konsekvenser i situationer där avbrottet i arbete är legitimt och skyddsvärt, har lagstiftaren infört särskilda SGI-skyddsregler i 26 kap. 11–18 a §§ socialförsäkringsbalken (SFB). Dessa regler omfattar bland annat skydd vid studier, arbetslöshet och sjukdom. Vissa skydd har även utvecklats genom rättspraxis, som exempelvis FÖD 1986:27. Dessa skyddsregler möjliggör att SGI inte sänks trots ett tillfälligt bortfall av arbetsinkomst, förutsatt att villkoren för skydd är uppfyllda.

Skydden kan gälla var för sig eller i direkt anslutning till varandra. Det är dock avgörande att det föreligger en obruten skyddskedja; annars sätts SGI ned till noll kronor. Enskilda som följer regelverket kan ändå drabbas negativt om ett tidsmässigt glapp uppstår mellan två skydd på grund av helgdagar som ligger utanför deras kontroll.

För att undvika oproportionerliga följder vid sådana situationer finns behov av ett rättsligt ställningstagande som klargör hur SGI-skyddet ska bedömas under mellanliggande helgdagar.

Överväganden

Om det uppstår ett glapp i SGI-skyddet går skyddet förlorat och SGI:n sänks till noll kronor. Det innebär att en enskild som rör sig mellan arbete och SGI-skydd eller mellan olika SGI-skydd kan förlora sitt försäkringsskydd om det uppstår en brist i kedjan av olika SGI-skydd.

Normalt är SGI-skydden beroende av den försäkrades rättshandlingar. Det finns dock situationer där det kan uppstå ett glapp i SGI-skyddet som ligger bortom den försäkrades kontroll. En sådan situation kan uppstå om det föreligger heldagar mellan olika skydd. Detta kan illustreras med följande exempel.

En arbetslös person bedriver studier som ger SGI-skydd enligt 26 kap. 11 § första stycket SFB. Den sista studiedagen infaller på en fredag. Personen har en planerad operation kommande måndag och kommer att vara sjukskriven i två veckor, vilket ger SGI-skydd enligt 26 kap. 17 § första stycket SFB. På grund av de mellanliggande helgdagarna uppstår dock ett glapp i skyddet, vilket leder till att SGI:n sätts ned till noll kronor.

SGI-skyddets funktion inom socialförsäkringsrätten bygger ytterst på principen om att staten ska erbjuda ett ekonomiskt trygghetssystem för personer som, på grund av vissa livshändelser saknar arbetsinkomst. Lagstiftaren har därmed haft som avsikt att värna kontinuiteten i skyddet vid livsomständigheter som faller inom ramen för förutsebara, legitima och socialt godtagbara orsaker till arbetsavbrott.

Att en person förlorar hela sitt försäkringsskydd enbart till följd av att en helgdag infaller mellan två SGI-skyddade tillstånd kan inte ha varit en avsedd effekt från lagstiftarens sida. En sådan tolkning strider mot proportionalitetsprincipen, som är en grundläggande rättsprincip inom svensk förvaltningsrätt, och skadar tilltron till rättssäkerheten inom det allmänna trygghetssystemet.

Det är därför motiverat att tolka 26 kap. 11–18 a §§ SFB i ljuset av lagens ändamål – det vill säga att möjliggöra ett obrutet skydd vid övergångar mellan olika legitima skyddssituationer, även om dessa råkar delas av helgdagar som inte i sig omfattas av en uttrycklig SGI-skyddsregel. Detta skydd ska anses föreligga fram till nästkommande vardag. Med vardag menas i detta sammanhang en veckodag som är antingen måndag, tisdag, onsdag, torsdag eller fredag och som inte är en helgdag enligt 1 § lagen (1989:253) om allmänna helgdagar.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

1 § lagen (1989:253) om allmänna helgdagar

26 kap. 9, 11–18 a §§ SFB

5 § tredje stycket förvaltningslagen (2017:900)

FÖD 1986:27

Försäkringskassan

Ingrid Utne
Beslutsfattare

Serdar Gürbüz
Föredragande